РІК XVI. Ч. 8-9 (180-181)

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW • A CHILDREN'S MAGAZINE

СЕРПЕНЬ-ВЕРЕСЕНЬ, 1969

ЗАГАДКИ Й РОЗВАГИ

ПЛАСТОВЕ ДОБРЕ ДІЛО

Поможіть новакові знайти дорогу на гору.

ХОДЯЧИЙ НАПЛЕЧНИК

Відповіджте х т о цей наплечник. Відповідь знайдете на стор. 23-ій.

ХТО ЦЕ?

Хто влітку наїдається,
А зимою висипляється?

ШАРАДА

Перша частина — сливки половина,
Квітка червона — друга частина.
Цілість — повзає поволі
В лісі, в полі.

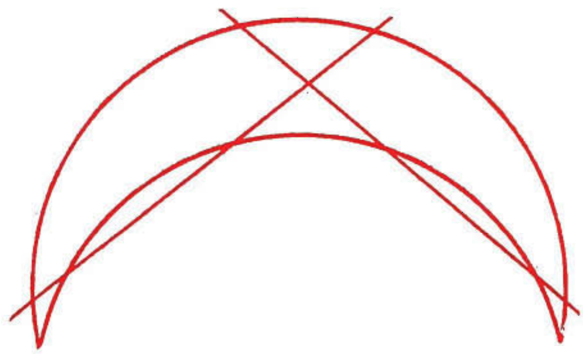
Б. Д.

НАЗВІТЬ ЦЮ ХАТИНУ!

У малій хатині
Скрізь вікна, скрізь шиби.
В хатині вода,
А в воді цій — риби.

Б. Д.

РОЗВ'ЯЗКА ЗАВДАННЯ „ЯК ПОДІЛИТИ"? З „ВЕСЕЛКИ" за ЧЕРВЕНЬ-ЛИПЕНЬ

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК У „ВЕСЕЛЦІ" за ЧЕРВЕНЬ - ЛИПЕНЬ ц.р.: Л. Глібів — **ЗАГАДКА:** сокира.

ВЕСЕЛКА
ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ
THE RAINBOW - A CHILDREN'S MAGAZINE

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗСА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

"THE RAINBOW" — "VESELKA"

Обкладинка роботи Я. Гніздовського.

Published monthly, except June to September Bi-monthly at Jersey City, New Jersey
81-83 Grand Street — Jersey City, N.J. 07303
Subscription $4.00 per year.
Entered as Second Class Matter at Jersey City, N.J.

Ілюстрації на обкладинці:
Я. Гніздовський — Лан пшениці

Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрація Ю. КОЗАКА*

ЧУДОВЕ ЛІТО

Літо, чудове літо!
Дихає тепло земля,
Спіє пшениця, жито
На неоглядних полях.

Пахне барвисте зілля,
Мріють тінисті бори —
Чи ж не чудове дозвілля:
Мандри, шляхи, табори?

З гамором, сміхом, піснями
Йдем на прогулянку в ліс,
Білка слідкує за нами
З-поміж галуззя беріз.

Крізь кучеряве гілляччя
Дивимось в тінь лісову:
Може де ґнома побачим,
Може і мавку живу...

Літо, чудове літо —
Втіхи та радощів час,
З неба ласкаво-привітно
Сонце сміється до нас.

Спіти — to ripen; **неоглядний** — immense, boundless; **бір**, мн. **бори** pine wood; **дозвілля** — leisure; **гілляччя** — гілляки, галуззя, віти — branches; **береза** — birch.

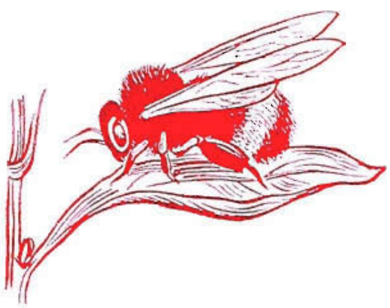
В. КОРОЛІВ-СТАРИЙ *Ілюстрації: П. ХОЛОДНОГО*

НІЧНЕ СОНЦЕ

Казка

Коник-стрибунець, на ім'я Локуста, був найздібнішим сином „кобилки" Вірідіссіми. Цілими днями, коли припікало сонечко, він високо стрибав поміж запашних дерев і знав кожну блідорожеву стокротку на садовій прогалині, де було його житло. Коли ж йому набридало стрибати, він примощувався на камінці чи на якійсь галузці й починав терти крильцем об крильце так прудко, що його крильця дзвінко сюрчали. Це сюрчання розлягалося луною по всьому садку, в дворищі, а часом чути його було навіть на вулиці. Іноді з радощів Локуста ще й потихеньку підспівував, як це ми всі радо робимо, коли чуємо гарну музику.

Тільки ж мав він тихий голосок, і тому його співів майже ніхто не чув. А може він і справді не співав, а лише думав, що співає — хто ж це знає?

Алеж усі чули його сюрчання. І тоді інші брати й товариші всі разом також починали терти крильцем об крильце, мовляв, а хто дужче? Отже, на садовій прогалині зчинявся такий гомін, що аж пташки затихали від цього лящання, жаби в копанці припиняли кумкання, а великий блискучий півень злітав на пліт, ставав на одну ногу, нахиляв набік уквітчану червоною шапкою голову, довго наслухував, а потім плескав крилами, як ми плещемо добрим співакам долонями, і повним голосом кричав „Сла-а-ава!" Притаївши дух, слухали цього сюрчання й лагідні плямисті комашки-сонечка, що не вміли співати, ні сюрчати. Вони потихеньку зідхали та шепотіли:

— Ну, й ловко ж співають оці коники, а найкраще й найголосніше сюрчить зеленющий Локустенко! .. Чуєте, чуєте? .. Ах, чудово! Ох, як же гарно! ..

Тільки ж ніколи не може одна істота, хоча б яка вона була талановита, задовольнити всіх-всіх. Так було й тут. Пузатий Джміль, на прізвище Бамбус Терестріс (а по-вуличному просто Терешко), пиховитий тим, що мав чорно-жовтий кожушок, сердито озирався довкола, перелітаючи з квітки на квітку, де вже поперед нього побували працьовиті й пильні бджілки, голосно бубонів та нарікав:

— І-і-і слу-у-ухають ка-зна-що! .. Писклятина якась, та й годі! .. А на мене ні-і-іхто не зважа-а-ає, дарма що ма-а-аю такого баса, як у ярмаркового бубна! ..

І тоді коники, сонечка, гусарики, навіть такий же товстющий, як і сам Терешко, Павук-Хрещатик, тільки посміхалися. Бож усім завжди буває смішно, коли хтось заздрить чи вихваляється.

Одного разу Локуста, Вірідіссімин синок, пострибав дуже-дуже далеко від свого житла й опинився біля незрозумілої перепони. Далі не можна було стрибати, бо перед ним стояла якась велика, біла й тепла, але дуже тверда річ, що однаково тяглась і праворуч і ліворуч. Лишалось одно: лізти на неї. Коник ліз, ліз усе вгору та вгору, немов би по білій скатертині, і нарешті спинився на зеленому виступі. Була то лутка того вікна, що виходило в садок на білій стіні великого дому.

Локуста зробив ще кілька кроків і вчув приємний солодкий пах. Він поводив сюди й туди своїми вусиками-сяжками і стрибнув вікном у хату. Тут він опинився на м'якому й такому ж різнокольоровому, як прогалина в садку, килимі.

— Оце так сад! — сказав він сам собі. — Ще ліпше, як наш, бож тут така низенька й рівна травиця, без жадної бур'янини, що видно все довкола. А затишно, тепло й так смачно пахне! Не йнакше, як тут десь є мед! — збагнув він відразу й почав шукати.

Спочатку нечутно обстрибав увесь килим, потім усю підлогу, потім пострибав по канапі й нарешті скочив на стіл, застелений зеленим обрусом. Серед стола стояла величезна прозора квітка

на такій же прозорій стрункій ніжці, а в квітці було повно рожевого меду.

— От це воно!.. Ласуй, Локустенку, скільки хоч! — підбадьорив він сам себе, стрибнув на вінця „квітки" та й припав устами до запашної солодкої їжі. Так він сидів на вазочці з конфітурою довго-довго, аж поки не розперло йому черевця; тільки тоді згадав, що мама говорила йому не переїдати меду, бож болітиме животик. Як згадав, то й перестав, бо зроду був слухняний. Стрибнув на стіл, облизався, витер вуса, погладив себе лапкою по черевці, чи вже не болить, і щосили тернув крильцем об крильце. В хаті залящало його голосне сюрчання, немов аж дев'ятнадцять музик раптом вдарило по струнах.

— Чи бач, який скрипаль об'явився! — вчув він своєю ніжкою (бо вушка в коників на передніх ніжках) веселий, приємний голос. — Відкіля ж ти, музиканте, взявся?

Лакуста спинився й побачив, як до нього наближається п'ять рожевих хробачків з великими блискучими очима. Він відстрибнув на другий кінець стола, алеж ці хробачки — а були то чиїсь пальці! — враз опинились знову біля нього й, поки він надумався, куди стрибати, вже тримали його за крильця. Тримали дуже делікатно, так що йому ні трохи не боліло, а тільки стало дуже страшно. Завжди ж буває страшно, коли зненацька хтось незнайомий ухопить за крильця.

— Та ти ж гарнесенький, я тебе знаю: ти Локуста Вірідіссіма, правда? — вчув він над собою знову той самий ласкавий голос. — Бач, грубенький який!.. Розумію, бо ти смакував конфітурою, аж увесь липкий! Ну, добре посмакував? — питала далі пані-господиня того дімка, ніжно гладячи його своїми рожевими пальчиками, на яких виблискували різнобарвні камінці в перснях.

Локуста побачив, що то не були рожеві хробаки, почув власне ім'я і враз зрозумів, що боятись нема чого. Бож, коли когось називають повним ім'ям та ще говорять те ласкавим голосом, то, звісно, нема чого чекати прикрости. А тому, що він був добре вихований коник, то потихеньку відповів:

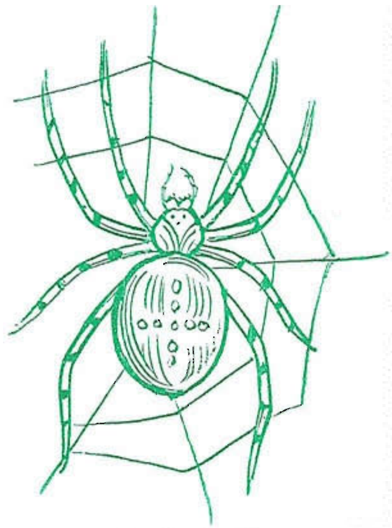
— Добре посмакував! Красненько вам дякую!

Тим часом пані на розправленій долоні виставила його за вікно й промовила:

— Ну, то стрибай собі щасливо, а то в хаті ще тебе хтось наступить ненароком!

Рука тріпнулась у повітрі, і Локуста стрибнув на галузку яблуні.

З того часу він почав кожного дня ходити в дімок. За тиждень він був тут зовсім свій: стрибав, сюрчав, їв конфітури, мед, пив чай. І так помалу він звик до нового оточення, що почав уважати весь дім своїм, а ласкаву пані та її чоловіка — своїми родичами. Його брати й приятелі дивувалися його відвазі, інші заздрили, але майже ніхто добре не міг зрозуміти Локустових оповідань. Тільки розумів його Хрещатий Павук, що теж бував по пристойних людських домах; алеж тому, що його завжди вимітали відтіль щіткою, то він став суворим самодином і не хотів утручатись у розмову.

Та, призначатись по правді, розуміли коника ще дві істоти — джміль Терешко Бомбус і його кума Веспа Австрійська, злюща оса. Вони кілька разів залітали в хату, але щоразу були відтіль вигнані рушником. Тому вони й не признавались. Алеж Терешко тепер увесь час прислухався до Локустових оповідань та хитрував, як би й собі здобути такої шани.

Одного дня Локуста загравсь у своєму дімку і, коли почало сідати сонечко, не міг вистрибнути, бо вікно було зачинене, а його „родичі" пішли на прохідку в ліс. Тоді він умостився між квітами у вазоні. Його мучило сумління, що вдома турбуватиметься ненька, однак не мав що чинити і задрімав. Алеж, може, не спав він і чотирьох хвилин, як зачув, що в хату ввійшли його „родичі", потім щось цокнуло біля нього на стіні й раптом в темній хаті засяло ясне сонце. Спочатку коник так зрадів, що мало не засюрчав, алеж сонце здалося йому якесь таке химерне й було воно так близько від нього, що йому враз стало моторошно. І тоді він збагнув, що це якась омана, бо він добре пам'ятав, як перед хвилиною, коли він сидів на вікні, справжнє сонце закотилось за малинник, як воно робило кожного вечора. Спросоння страшний жах охопив Локусту, і він аж присів до землі.

— Та душно ж тут! — сказала тим часом пані з рожевими пальчиками й відчинила вікно.

В ту ж мить коник, не тямлячи себе з переляку, напружився, що було сили й так плигнув по-

між руками пані, що аж утрапив на другий бік яблуні. Там, сховавшись за вітами, він оглянувся на вікно і в той мент побачив, як те дивне сонце враз погасло, а на білій стіні чорною пащею роззявилась на нього квадратова дірка вікна. Тепер уже такий невимовний переляк охопив Локусту, що він цілком розгубився. Йому заболіло в грудях, слина покотила з уст, у голові замакітрилось і він, зомлівши, впав догори черевцем у траву. Там у нестямі пролежав кілька годин і тільки вдосвіта, потихеньку розгортаючи травинки, причвалав додому.

— Ах, Боже ж мій, Боже мій! Що ж це з тобою? Ти ж такий блідий, як цибулинка в затінку! Де ти блукав цілу ніч? Може тебе хтось уразив, синочку мій любий? — питала його перелякана Вірідіссіма.

Локуста мовчки підповз до мами. Поклав їй голову на груди і з жахом прошепотів:

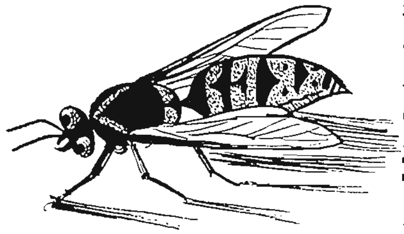
— Сталося лихо, мамуню! Я збожеволів!..

Рясні сльози потекли по його вусиках-сяжках, і він не міг промовити слова. Тільки коли мама напоїла його гірким молочком з кульбаби, він трохи заспокоївся й почав розповідати про свою дивовижну пригоду.

Ледачий Бомбус Терестріс ще з минулого вечора бачив, як побивалась Вірідіссіма за сином. Він не міг відлетіти додому, поки не довідався про все. Тому заліз у квіт лілеї і з-за її пелюсток виглядав, коли повернеться Локуста. Зайшло й сонце, а Локусти не було. Терешко чекав, чекав та й заснув. І тільки тепер прокинувся, як почув Локустин плач. Він висунув з квітки свою нечесану, розкуйовждену голову й прислухався до Локустиних слів, не пропускаючи жадного звуку.

— А що, догрався, дурнику! — радів Бомбус. — Алеж ти справді божевільний, бо сонця нема чого лякатись, яке б там воно не було — денне чи нічне. Хіба ж при нічному мед гірчавіє? Ні, братіку, я не з таких: нехай тільки світить, а я їстиму цілу ніч аж до другого сонця. Ще й таку з собою приведу компанію, що тобі на ранок не лишиться й покуштувати!

І він, не довго думавши, подався навпростець до своєї куми, оси Веспи. Веспа мала велику родину, алеж була досить убога. Сама робити не хотіла, а живилася тим, що поведеться у когось украсти. От і тепер вона дивилася на висушену мушку, яку вкрала у сусіда павука Улоборуса Республікануса, що мав велику фабрику вудженини та в'ялив собі на запас чимало мух. Веспа мріяла, як вона поділить ту маленьку висохлу мушку на всіх своїх дочок, що були дуже ненажерливі, але такі самі ледачі й лихі, як і їхня мати. А це бац! — до неї в гніздо, мов куля, влетів Терешко. Веспа швидше сховала за спину шинку з мушки й незадоволено поглянула на кума, навіть не сказавши „доброго ранку!" Та Терешко нічого того не помітив і враз почав:

— Ось послухай, кумцю, що я чув!..

А коли все розповів, додав:

— Коли нас вигнали відтіля вдень, — він показав сяжком у напрямі дому, — то ми можемо там добре погосподарювати вночі. Навіть цікаво — при нічному сонці, хе-хе-хе!..

Того ж вечора Бомбус Терестріс та Австрійська Оса з усіма своїми осенятами сиділи на віконній лутці. Тільки ж сьогодні дуже похолодало надворі, і вікна в дімку зачинено. Час минав, ставало вогко від роси й усе дужче підкрадався холод. Терешкові дуже хотілося спати, бож попередню ніч спав невигідно. Він мріяв про свою землянку і — признатись — з острахом згадував про жінку, якої не бачив уже два дні.

Нетерплива Веспа почала лютитись. Вона з жалем поглядала на своїх перемерзлих доньок, у яких від вогкости псувалися їхні блискучі суконки.

Бомбус почував себе ніяково. Йому було соромно, що він пошився в дурні. А коли комусь робиться соромно за свій учинок, та ще й холодно, вогко й хочеться спати, то він теж стає лихий.

Коли це раптом за вікном засяяло ясне сонце...

— Не я казав? — зрадів Бомбус. — Погляньте но, скільки там блискучих квіток з різнокольоровим медом! Годі ж нам скиглити, гайда всі за мною!

І він, а за ним усі оси з розгону щосили метнулись у вікно. Алеж вікно було зачинене, скла вони не помітили і з усього маху торохнулись головами об шибу, аж захрущало.

— Що то, дощ надворі? — промовила господиня й підійшла до вікна. Вона відчинила його, висунула надвір голову, побачила ясне небо, а на ньому зорі, сказала „холодно!" і знову зачинила вікно.

Тим часом ласуни попадали на мокру траву. Падаючи, не встигли стулити крилець і промочили їх у росі до ниточки. Хотіли знову летіти на сонце, тим більше, що їх роздратував отой теплий приємний запах, що вони вчули з вікна, але мок-

рі крильця відмовились служити. З великим зусиллям почали вони дряпатись по стіні. О, як тепер їм було холодно! Коли б мали зуби, то певно цокотіли б ними так голосно, що було б чути на ввесь сад. Особливо кепсько було молодим осенятам.

Отож довго-довго лізли вони по стіні, зривались і падали знову, та не було чого робити! Годин через дві все товариство було знову на лутках. Тепер вони вже не намагались влітати, а хотіли бодай рачки влізти у вікно, до сонця, до меду — і не могли, бо холодна прозора скляна перепона не пускала їх до хати. А тим часом бачили, як люди п'ють з прозорих квіток жовтий паруючий сік і блискучими лопаточками заїдають його різними медами.

Розлючений Терешко все дужче стукався у шибку головою, аж зовсім розтовкмачив собі носа. Веспа ж крутилась клубочком біля своїх напівмертвих доньок, що тремтіли від холоду, й сумно думала про те, що вони конче їй позастуджуються, а може яка й помре...

А тут ще раптом погасло сонце!..

Так голодні, сонні, у холоді й вогкості, побиті й змучені просиділи вони аж до самого ранку. А коли пригріло справжнє сонечко, то Оса злісно поглянула тисячею своїх очей на кума, витріщила очі, скільки могла, і продзижчала:

— Так дякую тобі за гостину! Я цього нічного сонця до смерти не забуду! Ти ще згадаєш, як дурити австрійську даму...

Джміль тільки стиха зідхнув:

— Ех-ех! За-а-авжди всі-і-і мене кри-и-вдять! — та й подавсь додому.

А коник Локуста через два дні, коли вже йому минув жах, знов сидів у хатині, їв конфітуру з порічок, запивав краплинками чаю, що його пролила господиня на стіл, і задоволено мислив:

— Добре мати свою хатку в садку, а в хатці — повне господарство й таких милих та розумних родичів, що навіть і вночі можуть тобі засвітити сонце!

Пояснення-словничок: **деревій** — рослина (yarrow, milfoil); **стокротка** — квітка (daisy); **набридло мені** — I am tired (sick) of...; **лящання** — галас, гармидер (shout, shrieking); **копанка** — ручно викопана криниця або ставок; „**сонечко**" — комашка, її називають також „зозулькою" (Lady-bird); **сюрчати** — to chirr; **пиховитий** — пихатий, гордий (proud); **лутка** — підвіконня (jamb, window-sill); **обрус** або **скатерть** — table cloth; **вінця** — край посудини (brim, lip); **конфітура** — варення, смажені овочі (jam, jelly); **хробак** — червяк (worm); **самодин** — самолюб (egoist); **джміль** — комаха (bumble-bee); **оса** — комаха (wasp); **химерний** — чудний, дивний, незвичайний (strange); **омана** — облуда (fallacy, delusion); **замакітритися** — закрутитися в голові; **збожеволіти** — втратити здоровий розум (to go out of one's mind), божевільний (insane, crazy); **в'ялити** (м'ясо в диму) — to jerk; **пошитися в дурні** — дати себе обдурити (to be duped); **скиглити** — to whine, тут в значенні жалітися, охкати (to whimper); **з усього маху** — rashly; **рачки** йти або лізти — to crawl on all fours; **розтовкмачити** — роздавити, роздушити (to squash).

ЛІТО В УКРАЇНІ

(Уривки з повісти Марка Вовчка „Маруся")

ЛІТНІЙ РАНОК

Боже, як гарно буває літнього ранку, коли сходить сонце! Луки виблискують росяними краплинами, наче дорогими самоцвітами. Пташки, що ховалися на ніч десь по очеретах, випурхують із своїх схованок. Легенькою пеленою здіймається туман над рікою. А гори під яскравим соняшним промінням вкриваються позолотою й блиском. Від світла й тепла життєдайного сонця розливаються чудові пахощі трав і квіток. Все навкруги прокидається від сну, набирає жвавости.

ЛІТНІЙ ВЕЧІР

Надійшов теплий тихий рожевий літній вечір. Ось гаснуть уже останні промені сонця, і землю поволі огортає нічна пітьма і прохолода. Небо вкривається безліччю зірок, а згодом і місяць випливає над обрієм.

Як гарно буває в такий тихий нічний час плисти річкою на човні! Дивишся вгору — там світять тобі зорі. Глянеш униз, на воду, і там світять тобі зорі. Вгорі пливе місяць, і під тобою пливе місяць. Тихе плесо ріки, наче велетенське люстро, відбиває в собі всю небесну далечінь.

Пояснення-словничок: **самоцвіт** — дорогий камінь (jewel); **пітьма** — темнота (darkness); **обрій** — небосхил (firmament, horizon); **люстро** — дзеркало (mirror).

Алла КОССОВСЬКА

Ілюстрація Ю. КОЗАКА

ЛЕГКОВАЖНА КІЗОНЬКА

Кізонька жила у лісі
Молоденька, чепурна,
Відживлялась свіжим листям,
Спала у кущах вона,
А водичку постачав їй
Срібний приятель-струмок,
І вони удвох стрибали
Із каміння на пісок:
Стриб та стриб!
Стриб та стриб!
Вік стрибати так могли б!
Ніжки в кізоньки тоненькі,
Ріжки в кізоньки гостренькі,
В кізоньки весела вдача,
Ось вона по лісі скаче:
Скік та скік!
Скік та скік!
Так стрибати хто б ще зміг?
Весело живеться в лісі,
Славно, затишно уліті:
Квітка там, а тут грибок,
Тут долинка, там горбок.
Стриб та скік!
Стриб та скік!
Так було вже другий рік.
Але трапилося лихо:
(Що б було сидіти тихо!)
Враз скрутила кізка ніжку
Вже за лісом, на обніжку.
Тут стерня, не ніжний мох,
Ох, як боляче, ох, ох!
— „Гей, рятуйте, хто є в лісі —
Білки, зайчики і лиси,
Бо пошкодила я ніжку
На колючому обніжку!"
Польова тут бігла мишка,
Бачить — кізка на обніжку,
Ніжка в кізоньки болить,
Кров на ніженьці блищить.
Мишка кликала, гукала,
Всіх малих звірят зібрала,
Але виправити ніжку
Не змогли ні кріль, ні мишка.

Тут прийшов на допомогу
Ґномик-доктор Будьздоров,
Вправив кізоньці він ногу
І обмив із неї кров.
І за кілька днів ізнову
Кізка жвава, як була . . .
Докторові ж Будьздорову
Вічна слава і хвала!

Діти! Укладіть приповідку на підставі пригоди кізоньки і пришліть до редакції „Веселки".

Пояснення-словничок: **с т е р н я — stubble; о б н і ж о к — межа (furrow between two fields); в и п р а в и т и або в п р а в и т и — вилікувати звихнуту (dislocated) ногу або руку.**

Міра ГАРМАШ *Ілюстрації Р. ВАСИЛИШИНА-ГАРМАША*

ПРИГОДИ ТРЬОХ БРАТІВ

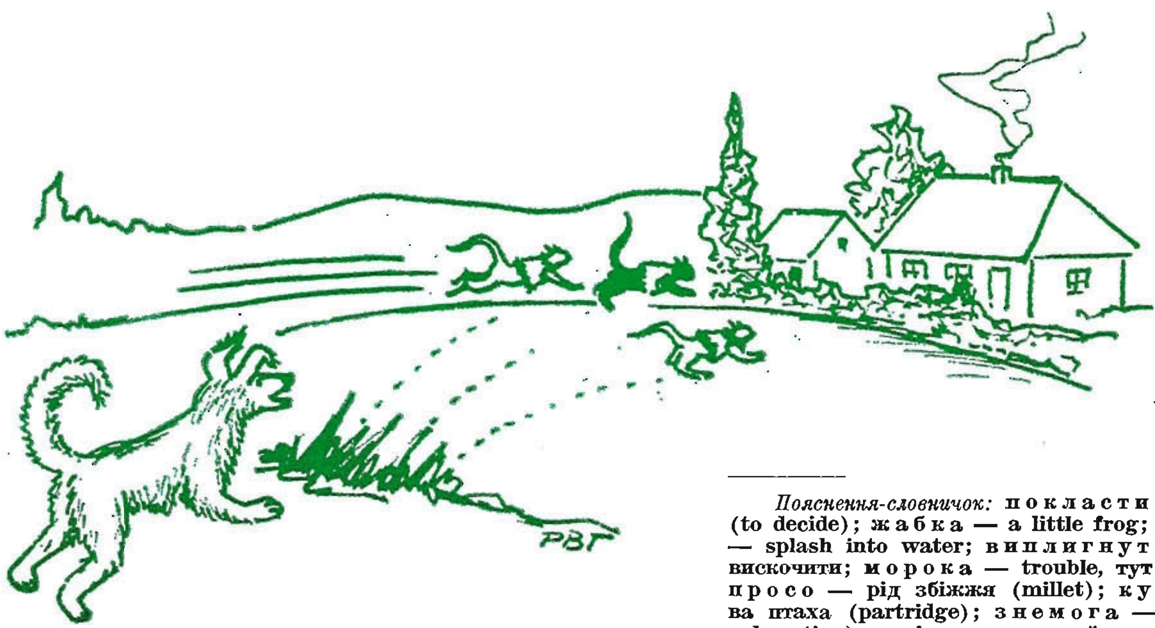

**Ось вам браття: Кусь, Гризь, Дряп,
Перший, що лиш може — хап,
Другий все на зуб бере,
Третій в хаті все дере.
Раз вони поклали йти
У мандрівку у світи.
Кусь узяв шматочок сала,
Гризь — ковбаску (десь пропала),
Дряп укинув у мішок
Хліба чорного шматок.
Пронявчали: „Раз, два, три!
Йдем, де воля і вітри!"**

**Тільки вийшли за поріг,
Жабка їх взяла на сміх:
„Я у воду лиш скакіць —
І пропала ваша міць!"
Крикнув зайчик сіробокий:
„Шкода вашої мороки,
Не вполюєте, мисливці,
Ні у лісі, ні на нивці!"
Виплигнула сонна, боса
Десь куріпочка з-між проса:
„Гей, пташата, гей за мною
До повітряного бою!"**

**Сіли браття на дорозі
І голодні, і в знемозі,
Щезли сало, ковбаса,
Мов від сонечка роса.**

**Піднялися Кусь, Гризь, Дряп,
Хоч без авта та без мап,
Знають: треба їм іти,
Де кінчаються світи,
Тільки ж — ноги заболіли
І запахло молоком...
„Подрімаймо під окопом,
Полягаймо тут рядком!"
Котенята сплять і снять
Про печеню з мишенят...
Раптом Бровко гав-гав-гав! —
Всіх додому їх погнав!**

Пояснення-словничок: **п о к л а с т и — тут: вирішити (to decide); ж а б к а — a little frog; у воду с к а к і ц ь — splash into water; в и п л и г н у т и — вистрибнути, вискочити; м о р о к а — trouble, тут: efforts, struggle; п р о с о — рід збіжжя (millet); к у р і п к а — польова птаха (partridge); з н е м о г а — втома (tiredness, exhaustion); о к і п — земляний вал (trench).**

Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрація Р. ВАСИЛИШИНА*

ШКОЛЯР, ЩО НЕ ЛЮБИВ ВАКАЦІЙ

— Мій любий песик Троп!

Так завжди говорить Андрійко, хоч Троп ні трохи не малий песик і міг би зовсім добре називатися псом або псиськом. Але Андрійко дуже любить Тропа, а Троп напевно не менше любить Андрійка і, якби міг, то напевно промовив би: „Мій любий друг Андрійчик!" Та Троп не вміє говорити по-людському й тільки вимахує хвостом. Це значить, що він дуже ласкавий. Коли ж він сердитий, то ого! — наїжить на собі шерсть, спустить до землі хвоста, і з його горла добувається зловісний гаркіт: гар-р-р . . . О, тоді ніхто до нього не підходь, особливо той, хто чимнебудь провинився!

На свого друга Андрійка та на дітей Троп ніколи не сердиться. Можуть з ним робити, що хочуть: сіпати за вуха, за хвіст — він усе це терпляче приймає. Дуже він любить дитяче товариство, бігає з дітьми, бавиться й радіючи погавкує. А якби хто хотів заподіяти дітям кривду, вдарити якогось хлопчика або відняти в дівчинки ляльку, тоді лагідний Троп в одну мить обертається в грізного Трописька, вишкірює спершу для остороги зуби, грізно гаркотить, а потім кидається на ворога. Не раз уже Троп обороняв дітей від напасти.

Коли ще Троп не знав Андрійка, а Андрійко — Тропа, пес проживав десь далеко у старого мисливого. Мисливий навчав Тропа послуху і різних штук: подавати лапу на привітання, з наказу лягати, сідати або вставати, стрибати через тин, приносити поліно, що його пан кинув далеко в траву. Розумний Троп усього скоро навчився, але найважча штука, яку він мусів виконувати без помилки, була така: сісти на задніх ногах, передні підняти вгору і не рухатись: пан клав йому на ніс шматок ковбаси і, накивуючи пальцем, повторяв: „Ва, Тропе, ва!" Троп знав, що йому тепер не можна з'їсти ковбаси, хоч вона, така запашна, лежала в нього на носі. У носі аж крутило від пахощів, рот наповнювався слиною і корчився живіт, але пан повторяв „ва!", і Троп розумів, що це значить „не можна!" Ось чому ця штука була найважча.

Але Троп знав, що за послух панові і за терпець чекає його нагорода. Пан нарешті кликав голосно „піф!" — значить, штука скінчена. Що за приємна хвилина! Троп спритно підкидав носом шматок ковбаси і в повітрі ловив його зубами. Клап! Пан хвалив пса, плескав його долонею по шиї, а пес облизувався, радіючи пановими пестощами та смачною ковбасою.

Згодом Троп навчився помагати панові на полюванні, винюхував, де в кущах або під межею сидить заєць чи птаха, вишукував застрелену у гущавинах та на багнах здобич і приносив її панові в зубах.

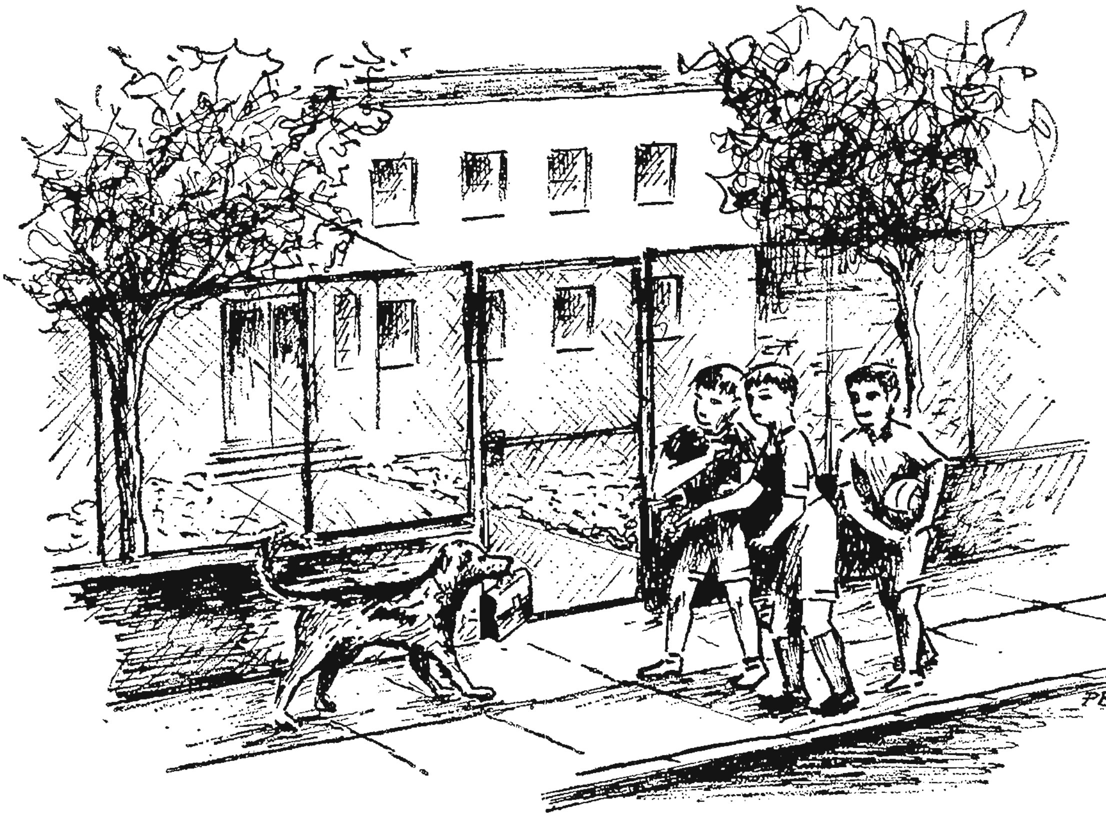
Минуло кілька років. Одного дня мисливий спакував речі й налагодився кудись від'їжджати. Рушниці продав, а на самому кінці продав також Тропа Андрійковому татові. Троп зразу не міг звикнути в чужому домі, що стояв серед великого міста. Тяжко тужив за своїм першим паном, за зеленими полями, за лісом і шумливими очеретами, де було так гарно, сонячно й вільно. Пес часом навіть плакав, але, коли Андрійко притуляв його до себе й ніжно гладив поза вухами, біль і жаль минали. У собачому серці народилася свіжа любов, щира безмірна приязнь до Андрійка і до всіх дітей.

Для Тропа найкраща пора року — літо. Тоді діти цілий день у садку або на зеленім майдані, і Троп з ними. Доводилося трохи нудитись, як діти були на таборі.

Менше нудився Троп, коли Андрійко ходив до школи. Треба було півдня лежати на ґанку або в кімнаті на килимі. І знаєте, що він придумав? Кожного ранку, коли Андрійко був уже одягнений, брав у зуби його торбу з книжками й відпроваджував хлопця до школи. Держав високо голову, веселими очима зиркав на дітей, що надходили з усіх сторін і, відповідаючи на їх вітання, махав увічливо хвостом.

На порозі школи клав торбу на камінну плиту, сідав і подавав дітям лапу. Добридень, як ся маєте! Потім, якщо було тепло, лягав під стіною школи і чекав на кінець науки. Звичайно дуже радо посидів би і в клясі на лавці, але знав, що його туди не впустять. Все ж таки і під школою приємніше почекати, ніж куняти вдома на ґанку й відганяти влізливих мух. Крізь вікно він чув голоси своїх малих приятелів, і його вірне собаче серце наливалося любим спокоєм.

Але настав перший день вакацій, і Андрійко не пішов до школи. Троп почав непокоїтись: кілька разів поглянув Андрійкові допитливо в очі, а потім потягнув зубами за штанину. Коли ж Андрійко взявся до якоїсь робітки, пес непомітно зник з хати.

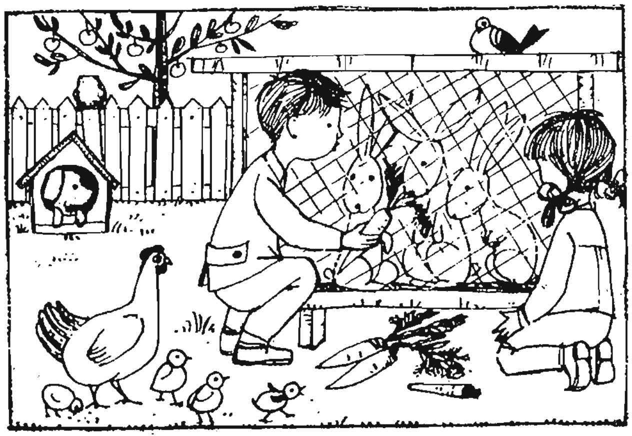

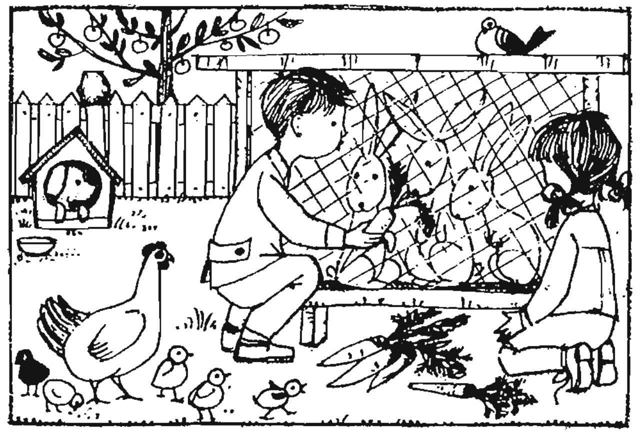
Аж через півгодини хлопець помітив, що Тропа нема. Почав його шукати, кликати — дарма! Дотепер цього не бувало. Андрійко покликав друзів з сусідства, і всі пішли на розшуки. Обійшли майдан, де діти завжди гралися, пішли найближчими вулицями, врешті хтось порадив заглянути під школу.

І справді, коли хлопці підійшли до шкільного будинку, побачили Тропа. Він сидів зажурено на сходах і держав у зубах порожню Андрійкову торбу.

Пояснення-словничок: **н а ї ж и т и ш е р с т ь — наїжитися (to ruffle up); в и ш к і р и т и з у б и — to show one's teeth; м и с л и в и й — hunter; п о л і н о — врізок дерева (log, chump); к о р ч и т и с я — to writhe, to wriggle; б а г н о — mud; о ч е р е т — cane, reed; в в і ч л и в о politely, courteously; к у н я т и — дрімати (to doze, to nod). to nod).**

ЗНАЙДІТЬ РІЗНИЦІ!

Ці два малюнки однакові, але все ж різняться сімома подробицями. Знайдіть ці різниці!

ВЕСЕЛОЧКА

СТОРІНКА ДЛЯ МАЛЯТ

В ЛІСНИЧІВЦІ

(Ілюстрація Ніни Мриц)

В лісничівці серед гаю,
Коло срібного ручаю
Щонеділеньки на ґанку
Бачать зайчики Оксанку.

Хоч живе Оксанка в місті
Миль за сто, а може й двісті,
До пташаток на дозвіллі
Їде радо щонеділі.

Хор пташат співає в лісі,
В темнім лісі, на горісі,
На дубочку, на калині,
У зеленій яворині.
На „добридень" хор Оксанці
Починає пісню вранці,
А коли настане вечір,
На „добраніч" їй щебече.

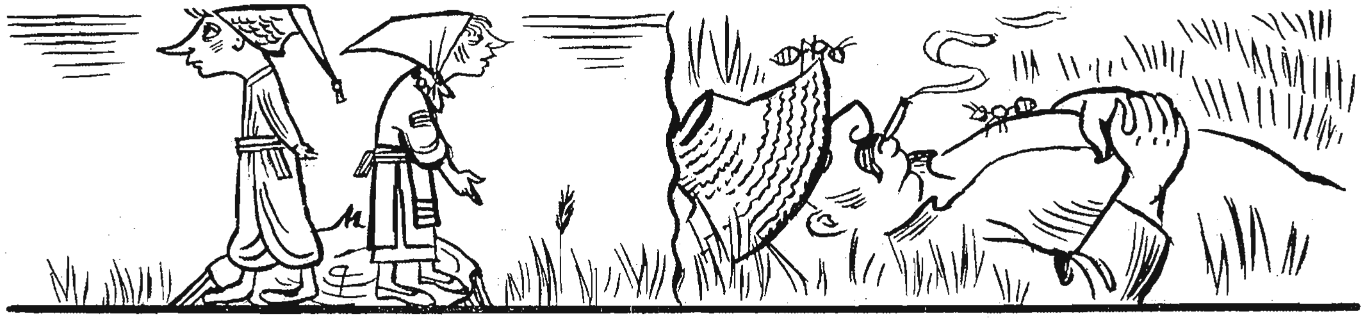

Гарно в лісі, мов у раї,
Дівчинка гриби збирає
І пташатам з-між дубків
Дякує за гарний спів.

Роляник

Текст: Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ*

ГОЦА ДРАЛА

Хто так голосно хропить,
Що аж листя тріпотить?

Чи ведмідь, чи, може, лев
Заблукався між дерев.

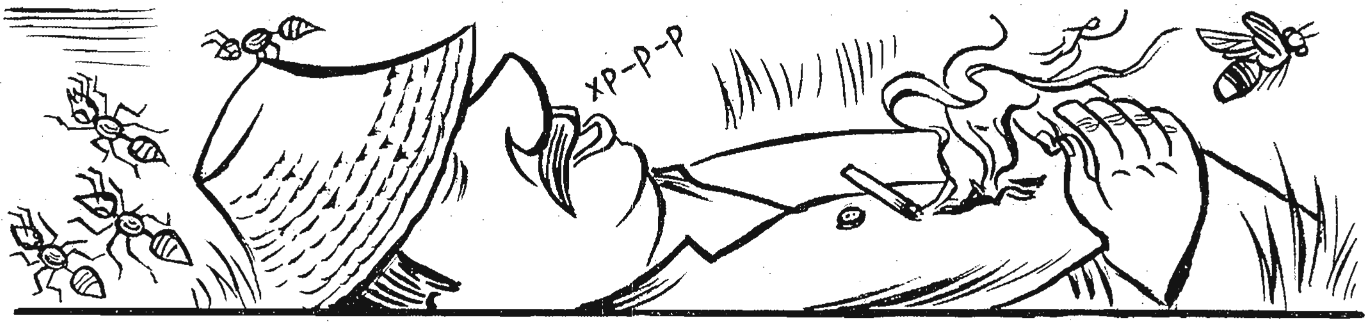
Дивувалась Гоца Драла —
Ще такого не чувала . . .

На смереку виліз ґном,
Розглядається кругом.

Ґлип! — та це ж рубач Івах
Спить з цигаркою в зубах!

Як у сні захріп, загаркав —
З рота випала цигарка.

Вже каптан на грудях тліє,
Аж димок над ним сивіє.

Ґном питає: — Що робити,
Як би дядька розбудити?

Може б кинути згори
Гілку чи шматок кори?

Ні, цигарка розбудила,
Дядька припекла щосили.

Зверещав Івах з тривоги
І схопивсь на рівні ноги.

З того часу брови хмурить
І цигарок вже не курить.

Лібретто: Леонід ПОЛТАВА | Музика: Василь ОВЧАРЕНКО | Ілюстрації: Ю. КОЗАК

ЛІСОВА ЦАРІВНА

(Різдвяна казка-оперета для юного глядача)

2-га ДІЯ

(На галявині у казково-гарному засніженому лісі — велика ялина, без прикрас. Спогатку довкола неї танцюють Сніжинки)

СНІЖИНКИ:

(Балетна сцена)

Потім:

ПЕРША ПІСНЯ СНІЖИНОК:

Ми сніжинки-верховинки
З-за високих, з-за Карпат.
Побувати у цім краї —
Кожен рад!

Ми літаєм, ми кружляєм,
Ми півсвіту облітаєм,
Але хто прийшов у ліс —
Стережись!
Але хто прийшов у ліс —
Сте - ре - жись!

Ява 2

(Вбігає Вивірка. Сніжинки намагаються обмотати її срібними шарфами-шлейфами)

ПІСЕНЬКА ВИВІРКИ:

Всюди сніг! Немає де схова-
[тись!
Замело у дереві дупло!
Як Різдво я буду зустрічати,
Адже все снігами замело?

Як Різдво я буду зустрічати,
Коли все снігами замело?

(Вивірка ховається від Сніжинок під ялинкою)

Ява 3

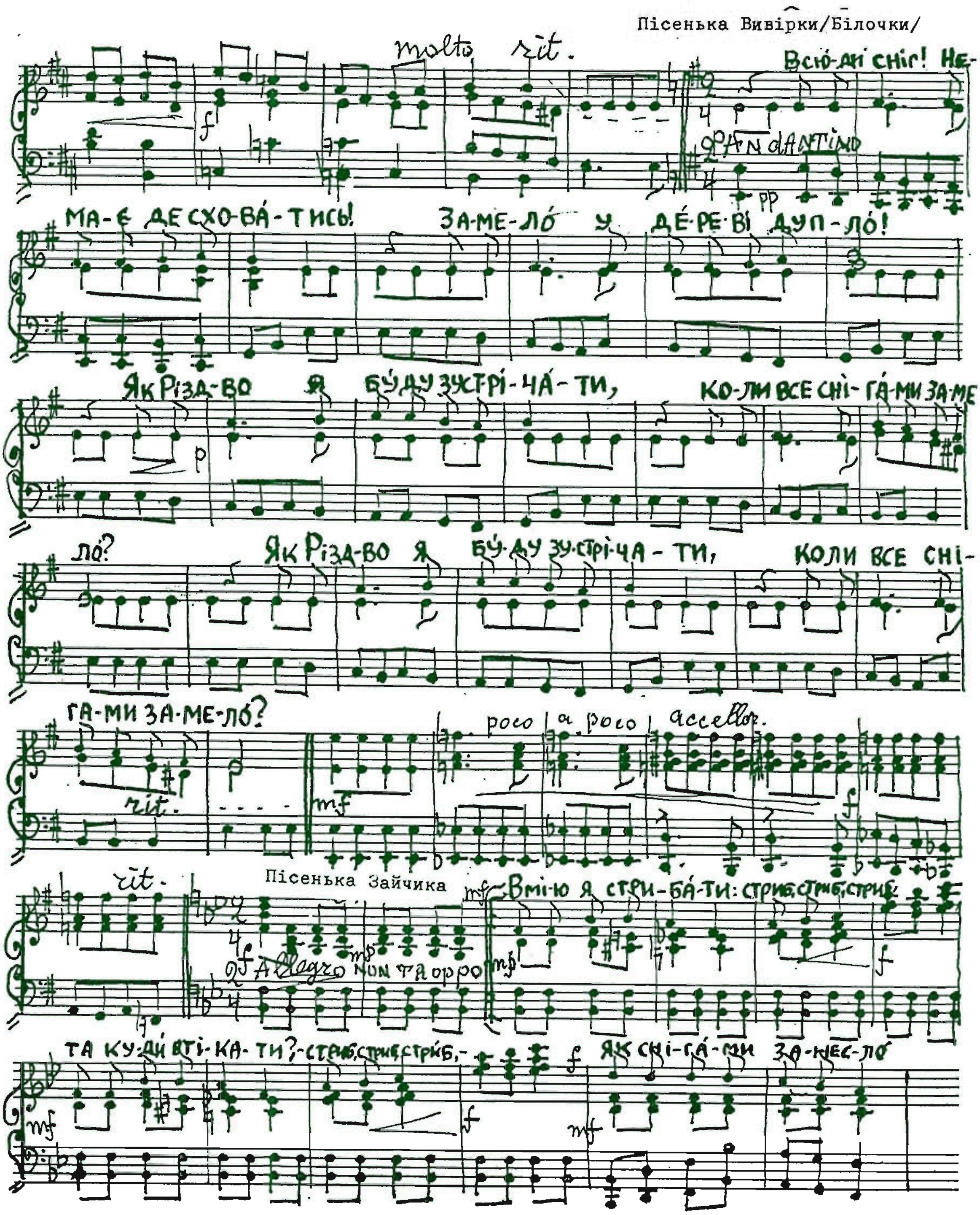
(Вбігає Зайгик. Сніжинки нападають і на нього, він старається уникнути їх)

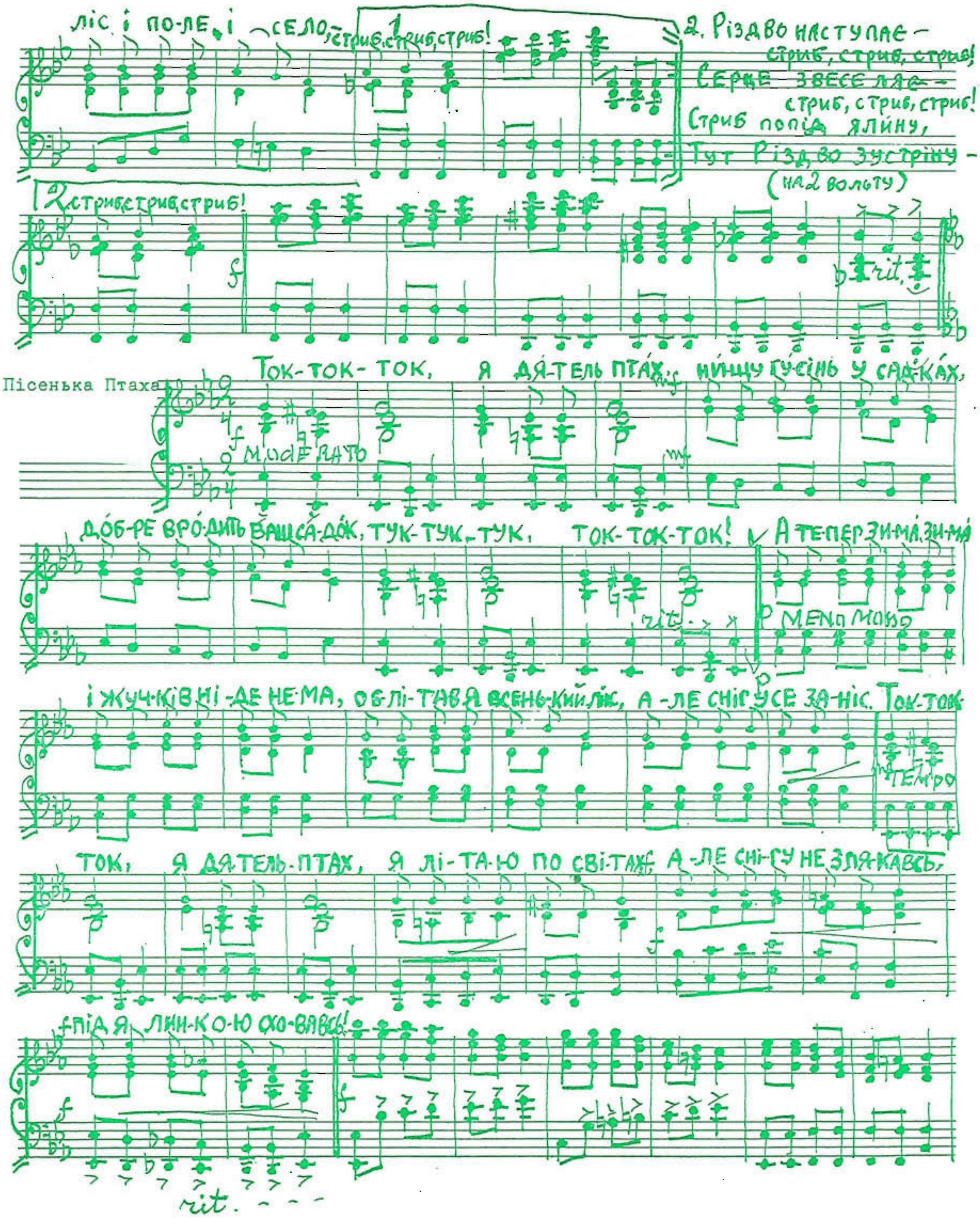
ПІСЕНЬКА ЗАЙЧИКА:

Вмію я стрибати —
Стриб, стриб, стриб!
Стриб, стриб, стриб!
Та куди втікати? —
Як снігами замело́
Ліс, і поле, і село —
Стриб, стриб, стриб!

Різдво наступає —
Стриб, стриб, стриб!
Серце звеселяє —
Стриб, стриб, стриб!
Стриб попід ялину,
Тут Різдво зустріну —
Стриб, стриб, стриб!

(Зайгик ховається від Сніжинок під ялиною)

Ява 4

(Влітає Птах-Дятель, на якого також спогатку нападають Сніжинки, але їх відганяє крилами)

ПІСЕНЬКА ПТАХА:

Ток-ток-ток,
Я Дятель-птах,
Нищу гусінь у садках;
Добре вродить ваш садок,
Тук-тук-тук-тук,
Ток-ток-ток!

А тепер —
Зима-зима
І жучків ніде нема,
Облітав я всéнький ліс, —
Але сніг усе заніс!

Ток-ток-ток;
Я Дятель-птах,
Я літаю по світах,
Але снігу налякавсь —
Під ялинкою сховавсь!

(Сніжинки кружляють довкола ялини, однак не можуть досягти Зайчика, Вивірки і Птаха, які під нею сховались)

ПІСНЯ ВИВІРКИ, ЗАЙЧИКА і ПТАХА:

Є багато у лісі ялин —
Всім є місце у Рідному Краї.
На Різдво, як народиться Син,
Ми піснями Його привітаєм!

(Сніжинки засоромлено відходять від ялинки на авансцену, прилягли)

Сину Божий, пошли нам тепло́,
Ясне сонце на гори і ниви,
Щоб усе на землі ожило́,
Щоб усі були справді щасливі!

(Скінчилася пісня — і все у лісі заснуло)

Ява 5

(Входить Василько. Він дуже змерз)

ДРУГА ПІСНЯ ВАСИЛЬКА:

Перемерз я дуже,
Дуже натоми́всь.
Спить собі байду́же,
Спить холодний ліс...

Біло так навколо...
Сніг усе замів...
Так я ще ніколи
Спати не хотів!..
Тут, біля ялинки,
Голову зіпру́,
Буде Василинці
Гар - ний по - да - ру́... —
(Заснув)

(Сніжинки встали і, кружляючи біля Василька, вкривають його своїми срібними шлейфами)

Ява 6

(Вбігає захеканий Песик Сірко):

Дру́зі, друзі, уставайте!
Рятувати поспішайте!..

ЗАЙЧИК (злякано):
Рятуватись?.. Утікати?!.

ПЕСИК:
Ні, хлопчину рятувати!

ВИВІРКА (спросоння):
Хто це? Що це? Що таке?!
Кре-ке-ке-ке-ке-ке-ке!..

ПТАХ:
Відгортаймо геть сніжини,
Бо замерзне тут хлопчина!

ЗАЙЧИК:
А для чого та сокира? —
Може він воює звіря?..

Тріо Вивірки, Зайчика і Птаха

Друга пісня Василька / у лісі/

ПЕСИК:

Бо і людям всім на свято
Хочеться ялинку мати!
Він прийшов по цю ялинку
Для сестрички Василинки,
Що без мами і без тата
Жде Різдва в самотній хаті!..

(Усі відганяють Сніжинок від Василька і будять його)

ВАСИЛЬКО (вставши):

Що це? Тут Сіркó!.. Що ста-[лось?
Птахи, звірі тут зібрались!..

ПТАХ і ЗВІРІ:

Ми тебе урятували!

ЗАЄЦЬ:

Хоч усі тебе й боялись!..

ПТАХ-ДЯТЕЛЬ:

Про сестричку Василинку [ми вже знаєм,
І рубати цю ялинку . . .

ВСІ:

Доз - во - ля - єм!

ВАСИЛЬКО (до Песика):

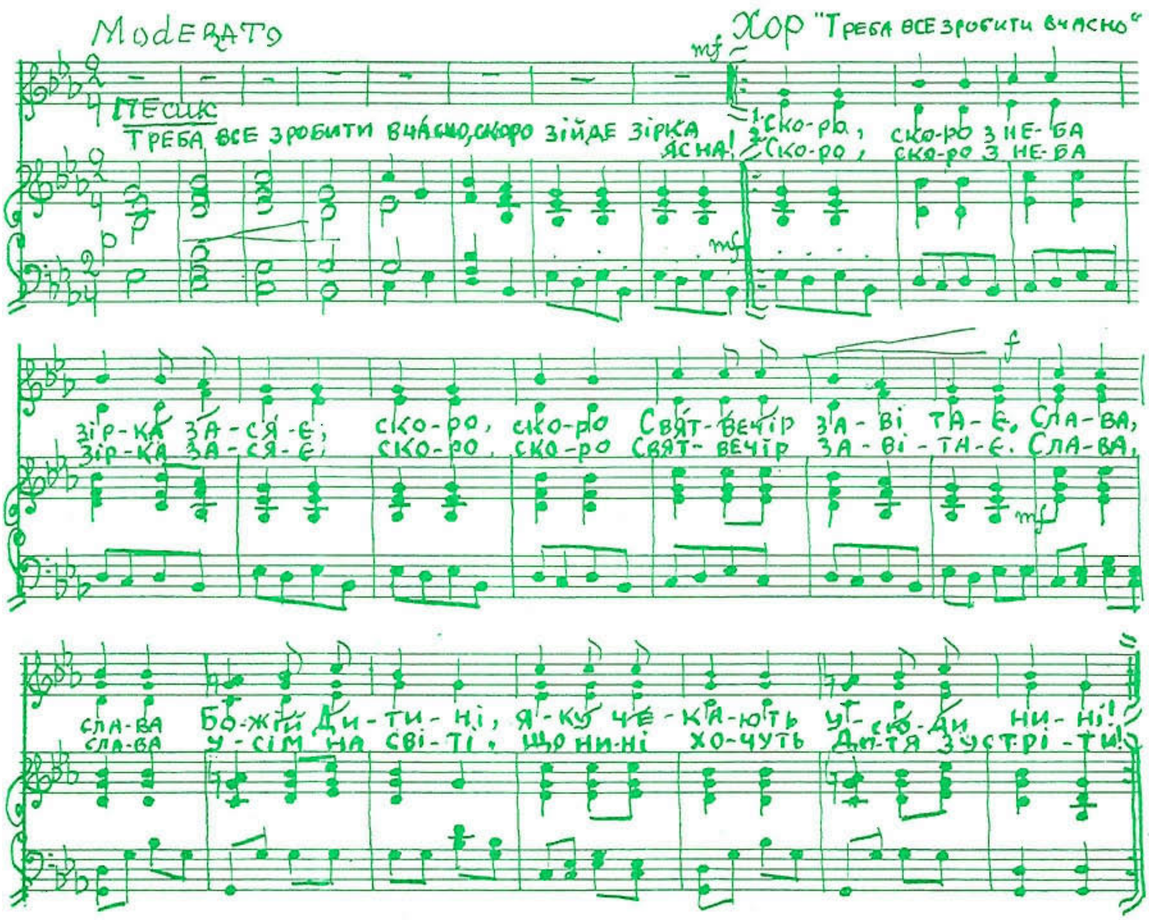
Як же ти мене знайшов?

ПЕСИК:

Всюди слід від підошов!

ВАСИЛЬКО:

А сестричка ж як?..

Сніжинки /повторюють свою пісню/

ПЕСИК:

Гав-гав,
Їй чекати наказав!

ВАСИЛЬКО:

Всім подяка вам велика!

ПТАХ:

Врятувати чоловіка,
Ще й у ніч проти Різдва —
Нам пригода не нова́!

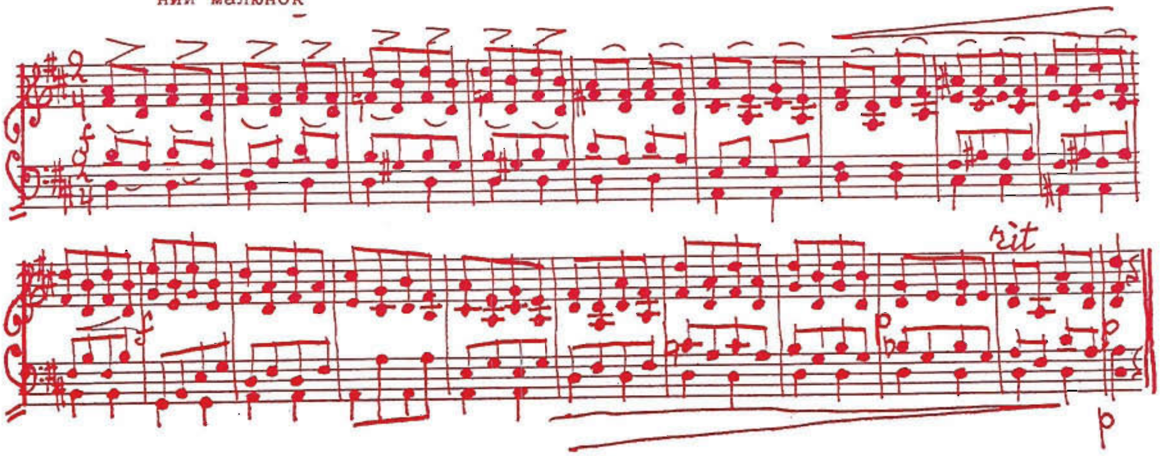
ПЕСИК:

Не барися ж, не барися,
По-козацькому берися:
Треба все зробити вчасно —
Скоро зійде зірка ясна!..

ХОР ЗВІРІВ:
(Василько слухає, задивившись у небо)

Скоро, скоро з неба зірка засяє,
Скоро, скоро вже Святвечір
[завітає —

Василько з Песиком пиляють ялинку – музичний малюнок

Слава, слава Божій Дитині,
Її чекають усюди нині!
(двігі)

Скоро, скоро з неба зірка засяє,
Скоро, скоро вже Святвечір
[завітає —

Слава, слава усім на світі,
Що нині хочуть Дитя зуст-
[ріти!
(двігі)

ПЕСИК:
А вам не соромно, Сніжи́ни
З країн далеких і чужих?
Ви заморозили б дитину,
Вчинили б ви великий гріх!

СНІЖИНКИ (кружляючи):
Ми сніжинки-верховинки
З-за Карпат,
Побувати у цім краї
Кожен рад!

Ми літаєм, ми кружляєм,
Ми півсвіту облітаєм,
Але хто прийшов у ліс —
Сте - ре - жись!

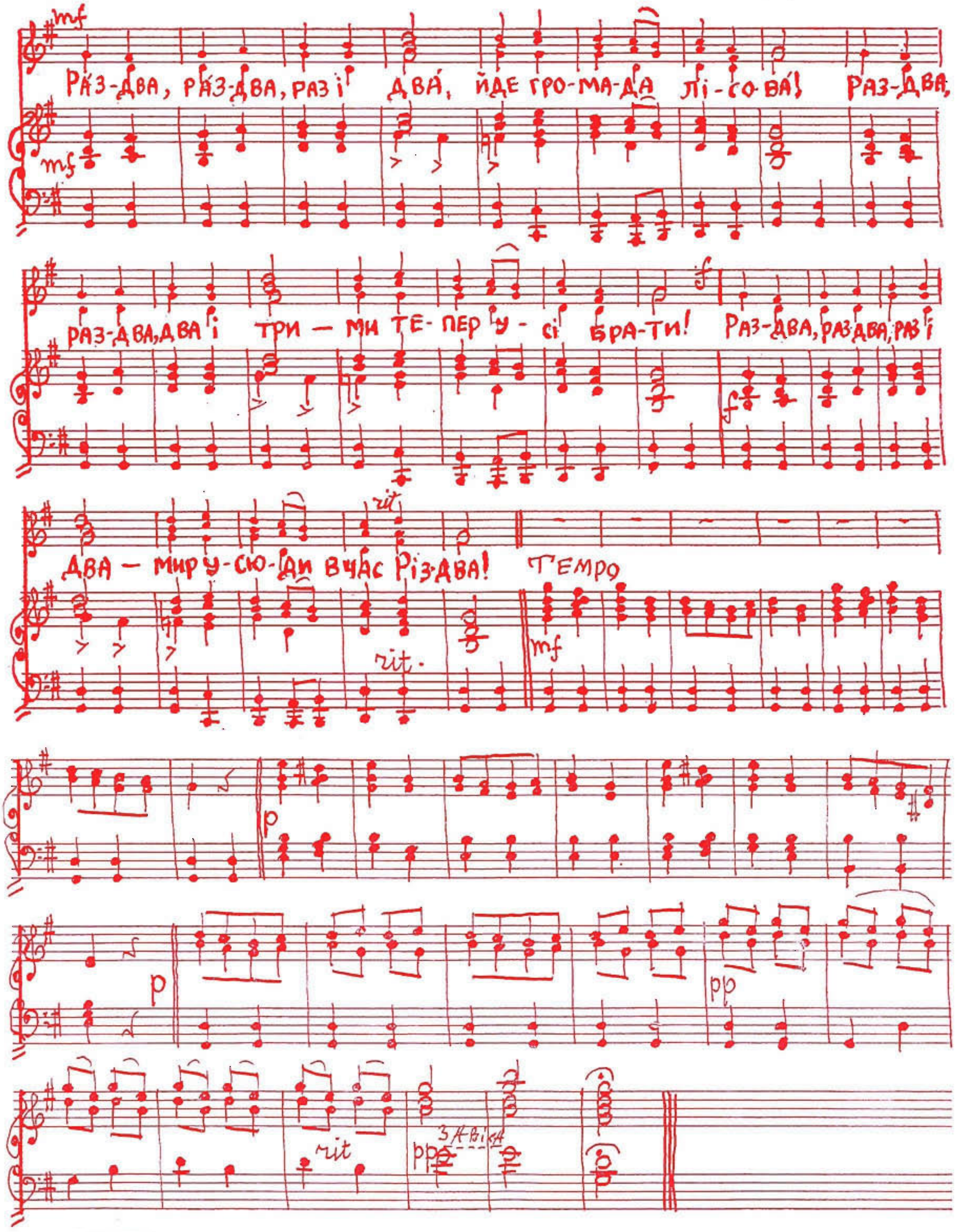
ПЕСИК:
Не страшні ви тому́, хто не
[спить,
В кого серце і праця кипить!

(Василько пиляє з Песиком ялину на галявині. Маршова музика — супровід їхній праці. Песика змінює Зайчик, потім Дятель-Птах, потім Вивірка, які по черзі пиляють із Васильком. Скінчили!)

ВАСИЛЬКО:
Дякую від всього дому
Товариству лісовому!
За ялинку всім — поклін!

Лісовий марш / хор/

ПТАХ:

Тут багато є ялин,
Ну, бери ж свою ялинку —
Поспішай до Василинки!

УСІ ЗВІРІ і ПТАХ:

Вся громада лісова
Вас із Святами вітає
І веселого Різдва
Щиросердно всім бажає!

(Василько і Песик підтримують спиляну ялинку, стоять посеред сцени. Всі Звірі і Птах погинають один за одним маршувати довкола них; потім до маршу приєднуються і всі Сніжинки)

ЛІСОВИЙ МАРШ:

Раз-два, раз-два,
Раз і два —
Йде громада лісова!

Раз-два, раз-два,
Два і три —
Ми тепер усі брати!

Раз-два, раз-два,
Раз і два —
Мир усюди в час Різдва!..

(Вклонившись, Василько і Песик Сірко беруть ялину і виходять під ту пісню; звірі і птах махають їм на прощання. Раптом стає дуже темно — і над лісом засяла чудова Різдвяна Зірка)

Заслона

(Кінець 2-ої дії)

ВІДПОВІДЬ НА „ХОДЯЧИЙ НАПЛЕЧНИК"

Це новак Свиридко повертається з табору.

НА ВАКАЦІЙНОМУ ДОЗВІЛЛІ

Читачка „Веселки" Рената Дума з Ірлінґтону, Канада, втішається вакаційним дозвіллям.

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Scenario and story: R. ZAVADOVYCH

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations: P. CHOLODNY

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК — ІСТОРИЧНА КАЗКА
UKRAINIAN TALE — BOHDAN, KOZAK-SORCERER

РОЗДІЛ XLIV: ЗМОВНИКИ

CHAPTER XLIV: THE CONSPIRATORS

Посольство гетьмана України примістилося в палаті для дипломатичних гостей.

The emissaries of the Ukrainian Hetman made their quarters at the palace for diplomatic guests.

На другий день відбулася зустріч Богдана й сотника Самійла з ханом.

Nex day, Bohdan and Captain Samiilo met with the Khan.

Тим часом Данчик вийшов оглянути прилеглий до палати сад.

Danchyk, meanwhile, took a walk in the garden.

З-між кущів висунулася скулена постать і кивнула на Данчика рукою.

Suddenly a crouching figure appeared from the bushes and motioned with the hand at Danchyk.

— Я тепер Селім, а колись був Грицьком, поки татари мене, невільника з України, виховали на свого . . .

"My name is Selim now. They used to call me Hrytsko before the Tatars brought me here as a slave from Ukraine and turned me into one of their own . . ."

— Бережіться, посли гетьмана! — прошепотів Селім. — Тут на вас є змова.

"Beware. There's a conspiracy against you here," whispered Selim.

(Продовження буде)
(To be continued)